

Sygnatura akt II Ca 2358/15, II Cz 2896/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Cholewa-Kuchta
Sędziowie:	SO Anna Nowak SO Katarzyna Serafin-Tabor (sprawozdawca)

Protokolant: starszy protokolant sądowy Krystyna Zakowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. R.

przeciwko Skarbowi Państwa – Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w K., Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w K., Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu T. – M. i Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w N.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda i zażalenia pełnomocnika powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie

z dnia 3 lipca 2015 roku, sygnatura akt I C 604/13/S

1. oddała apelację i zażalenie;
2. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie na rzecz adwokata R. S. kwotę 73,80 zł (siedemdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt groszy) brutto tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
3. zasądza od powoda na rzecz stron pozwanych Skarbu Państwa – Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. i Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w N. kwoty po 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie oddalił powództwo T. R. skierowane przeciwko Skarbowi Państwa -Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w K., Aresztowi Śledczemu w K., Zakładowi Karnemu T. -M. i Zakładowi Karnemu w N. o zapłatę kwoty 30 000 zł. wraz

z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu od dnia zapłaty. Sąd przyznał także pełnomocnikowi powoda z urzędu wynagrodzenie w kwocie 147,60 zł na podstawie § 11 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Podstawę żądania pozwu stanowiło zadośćuczynienie za krzywdę, której doznał powód w wyniku nieprawidłowego jego zdaniem leczenia w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w K., w Zakładzie Karnym T. -M. i Zakładzie Karnym w N..

Sąd Rejonowy jako okoliczności bezsporne wskazał, że powód przebywał w Areszcie Śledczym w K. od 4 czerwca 2007 roku do 27 sierpnia 2007 roku, w Zakładzie Karnym w T.-M. w okresie od 27 sierpnia 2007 roku do 3 grudnia 2007 roku, skąd zbiegł; po ujęciu 10 stycznia 2008 roku został ponownie osadzony w Areszcie Śledczym w K., przebywał tam do 28 stycznia 2008 roku. W Zakładzie Karnym w N. przebywał od 28 stycznia 2008 roku do 12 września 2009 roku.

Nadto Sąd Rejonowy ustalił, że powód w Zakładzie Karnym w T.-M. odbywał wizyty lekarskie w dniach 1 i 15 października 2007 roku z powodu złego samopoczucia i bólu barku. Dnia 16 października 2007 roku o odbyła się konsultacja neurologiczna, kolejne wizyty miały miejsce 22 i 25 października 2007 roku, podczas których powód wskazywał na brak poprawy i ciągle odczuwanie bólu. Dnia 13 listopada 2007 roku neurolog zlecił przeprowadzenie badania RTG barków i kręgosłupa szyjnego. Z Zakładzie Karnym T. -M. powód otrzymał leczenie przeciwbólowe, nie był konsultowany przez ortopedę, nie zastosowano kołnierza S..

W Areszcie Śledczym w K. powód dnia 11 stycznia 2008 roku zgłosił się do lekarza skarżąc się na drętwienie kończyn górnych. Lekarz skierował powoda na prześwietlenie kręgosłupa szyjnego oraz konsultację neurologiczną i przepisał leki przeciwbólowe. 14 stycznia 2008 roku odbyła się konsultacja neurologiczna, w wyniku której zlecano wykonanie RTG. Zdjęcie RTG wykonano 21 stycznia 2008 roku. W wyniku tego badania stwierdzano dyskopatię odcinka szyjnego kręgosłupa oraz drobne zmiany zwyrodnieniowe w małych stawach kręgosłupa szyjnego oraz na krawędziach trzonów kręgów C5 i C6.

W czasie odbywania kary w Zakładzie Karnym w N. powód wielokrotnie był konsultowany przez lekarza neurologa z uwagi na ból kręgosłupa szyjnego i drętwienie rąk. Dnia 8 kwietnia 2008 roku zlecono konsultację ortopedyczną i 10 kwietnia 2008 roku konsultacja ta została przeprowadzona w szpitalu Aresztu Śledczego w K.. Na konsultację powód został przewieziony z Zakładu Karnego w N. .Ortopeda zalecił leczenie farmakologiczne oraz noszenie kołnierza Schanza, Zakład Karny w N. nie zapewnił powodowi kołnierza podczas dalszego pobytu w tej jednostce, nie został też skierowany do leczenia rehabilitacyjnego, otrzymywał jedynie leki przeciwbólowe, przeciwzapalne oraz miorelaksanty.

Zmiany zwyrodnieniowe i dyskopatyczne kręgosłupa szyjnego uwidocznione na zdjęciu RTG z 21 stycznia 2008 roku powstały u powoda znacznie wcześniej. Leczenie specjalistyczne prowadzone przez lekarzy więziennych w stosunku do powoda było niepełne; obok leczenia farmakologicznego i należało stosować rehabilitację oraz kołnierz Schanza. Brak leczenia rehabilitacyjnego i zastosowania kołnierza u powoda spowodowało wydłużenie utrzymywania się dolegliwości bólowych lecz nie wpłynęło ani na zmianę wyniku leczenia ani i na dalszy przebieg schorzenia.

Dnia 4 września 2009 roku powód od zwrócił się do dyrektora Zakładu Karnego w N. o zgodę na wydanie mu kopii książeczki zdrowia. Wydana mu kopię tego dokumentu 8 września 2009 roku. Po opuszczeniu zakładu karnego w dniu 12 września 2010 roku powód był osobą bezdomną . Od dnia 12 czerwca 2012 roku od przebywał w schronisku imienia Świętego brata Alberta w M..

Powyższych ustaleń Sąd Rejonowy dokonał w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy w szczególności zeznania świadków oraz opinię biegłego.

W rozważaniach prawnych Sąd pierwszej instancji wskazał, iż powód opierał swe żądanie na treści z art. 23 k.c. , 24. k.c. w związku z art. 448 k.c. oraz pomocniczo na treści artykułów 115 § 1 k.k.w. oraz art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy o Służbie Więziennej.

Sąd Rejonowy wskazał, że zebrany materiał dowodowy pozwala przypisać Skarbowi Państwa do zasady odpowiedzialności za skutki nieprawidłowego leczenia powoda w warunkach penitencjarnych. Sąd wskazał że w stosunku do powoda nie zastosowano leczenia rehabilitacyjnego, które było konieczne do poprawy zakresu ruchów w stawach międzybarkowych i zmniejszenia bólu odczuwanego przez chorego. Nie dostarczono także powodowi kołnierza. Z opinii biegłego wynikało, że leczenie farmakologiczne stosowane u powoda było leczeniem standardowo przy tego typu schorzeniach jednak nie było leczeniem pełnym. Kompleksowe leczenie zmniejszyłoby dolegliwości bólowe powoda w stopniu większym niż udawało się to osiągać wyłącznie lekami przeciwbólowymi i przeciwzapalnymi. Zaniechanie podjęcia prawidłowego leczenia pozwala przypisać stronie pozwanej co do zasady odpowiedzialność za krzywdę, której doznał powód. Powództwo nie mogło zostać jednak uwzględnione w ocenie sądu pierwszej instancji z uwagi na skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia .

W swoim uzasadnieniu Sąd Rejonowy przywołuje art. 442 k.c., z którego wynika, że naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Sąd wskazuje że powód opuścił Zakład Karny w T. M. w dniu 3 grudnia 2007 roku i już wówczas wiedział o szkodzie i podmiocie obowiązującym do jej naprawienia zatem roszczenie względem tego zakładu karnego przedawniło się 3 grudnia 2010 roku.

Areszt Śledczy w K. T. R. opuścił 28 stycznia 2008 roku a zatem przedawnienie w stosunku do tego podmiotu nastąpiła 28 stycznia 2011 roku. Z kolei względem zakładu karnego w N. roszczenie przedawniło się najpóźniej dnia 12 września 2012 roku skoro powód opuścił zakład karny 12 września 2010 roku. Z tą samą datą w ocenie sądu pierwszej instancji przedawniło się roszczenia w stosunku do Skarbu Państwa -Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K..

Sąd Rejonowy nie znalazł także podstaw do zastosowania art. 5 k.c. Sąd I Instancji wskazał, że nie sposób zgodzić się z twierdzeniem powoda, iż przebywanie w warunkach izolacji penitencjarnej usprawiedliwiało nie wytoczenie powództwa, albowiem z praktyki sądowej wynika, iż wielu osadzonych decyduje się na wytaczanie spraw sądowych przeciwko Skarbowi Państwa -jednostkom penitencjarnym, w których przebywają. Również bezdomność powoda w ocenie Sądu pierwszej instancji nie uzasadniała uznania, iż zachodzą ważne zasady współzycia społecznego przemawiające za odstępieniem od uwzględnienia zarzutu przedawnienia roszczenia. Sąd podkreślił, że powód już od 12 czerwca 2012 roku przebywał w schronisku, od tego dnia posiadał zatem adres, pod którym mógł odbierać przesyłki, a zatem powodowi pozostały 3 miesiące na wytoczenie powództwa z zachowaniem ustawowego terminu w stosunku do Skarbu Państwa Zakładu Karnego w N. i Skarbu Państwa -Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K.. Tymczasem pozew w niniejszej sprawie złożony został dopiero w dniu 24 stycznia 2013 roku bez wskazania przyczyn opóźnienia. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie artykułu 102 k.p.c., w pkt III wyroku Sąd przyznał od Skarbu Państwa -Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie kwotę 147,60 zł na rzecz adwokata R. S. tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu na podstawie § 11 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W z rozstrzygnięciem Sądu nie zgodził się powód wnosząc apelację w części oddalającej powództwo i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie kwoty 30 000 złotych wraz odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania przed sądami obu instancji ewentualnie wnosząc o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Powód zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 5 k.c. w związku z art. 118 k.c. i art. 442 k.c. przez jego niezastosowanie i błędne uznanie zgłoszonych przez pozwanych zarzutów przedawnienia roszczeń , jak również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że okres około sześciu miesięcy jakie upłynęły od uzyskania przez powoda miejsca zamieszkania do chwili złożenia pozwu jest terminem zbyt odległym dla uznania zgłoszonych przez

pozwanych zarzutów przedawnienia za nadużycie prawa , oraz na przyjęciu, że nie istniały przeszkody do wytoczenia powództwa przez powoda w warunkach izolacji.

Pełnomocnik powoda złożył także zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w pkt III wyroku wnosząc o zmianę postanowienia poprzez zasądzenie na jego rzecz kwoty 2 952 złotych w tytulem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi, ewentualnie zasądzenie kwoty 885 złotych 60 groszy tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej. Rozstrzygnięciu Sądu pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a to : art. 29 ustawy o adwokaturze w związku z § 2 pkt 1 i pkt 2 oraz § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez zastosowanie niewłaściwej stawki minimalnej. Jako zarzut ewentualny pełnomocnik powoda wskazał naruszenie art. 29 ustawy o adwokaturze w związku z § 2 pkt 1 i pkt 2 w związku z § 11 ust. 1 pkt 25 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie - poprzez błędną ocenę charakteru sprawy i nakładu pracy pełnomocnika co skutkowało przyznaniem stawki minimalnej bez jej sześciokrotnego podwyższenia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja i zażalenie okazały się bezzasadne.

Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, dzieląc także ocenę dowodów oraz rozważania prawne.

Apelacja opierała się w istocie na jednym zarzucie : naruszenia art. 5 k.c. co w konsekwencji prowadzić miało to stwierdzenia naruszenia art. 118 k.c. oraz art. 442¹ k.c.

Sąd Okręgowy podziela ocenę Sądu Rejonowego, że po stronie powoda nie zachodziły przeszkody w wystąpieniu z roszczeniem w terminie wynikającym z art. 442¹ k.c. Słusznie wskazuje Sąd pierwszej instancji, że powództwo takie mogło zostać wytoczone zarówno w trakcie odbywania kary izolacyjnej w zakładzie karnym czy areszcie śledczym, - notoryjną bowiem wiedzą jest, że osadzeni faktycznie i często korzystają z takiej możliwości - jak i po opuszczeniu zakładów. W niniejszej sprawie powód nie przytoczył żadnych dodatkowych okoliczności wskazujących, że w jego konkretnym przypadku zachodziły szczególne przeszkody do wytoczenia powództwa już w czasie odbywania kary pozbawienia wolności. Zgodzić się też należy z oceną Sądu pierwszej instancji , że także po opuszczeniu zakładu karnego powód mógł podjąć próby dochodzenia swych praw z zachowaniem ustawowych terminów. W swej apelacji powód nie precyzuje nawet jakie zasady współżycia społecznego miały zostać naruszone przez uwzględnienie podniesionych zarzutów przedawnienia . Przy ocenie możliwości zastosowania art. 5 k.c. w odniesieniu do zarzutu przedawnienia należy mieć na względzie wszystkie okoliczności sprawy w szczególności stopień opóźnienia oraz przyczyny opóźnienia. Zasadnie Sąd pierwszej instancji wskazuje, że nawet przyjmując argumentację powoda, iż obawiał się wystąpić ze stosownym roszczeniem w trakcie kary izolacyjnej, oraz że zachodziły istotne przeszkody w okresie kiedy pozostawał osobą bezdomną- to od momentu zamieszkania w schronisku upłynęły kolejne 3 miesiące w ciągu których powód nie zdecydował się zadbać o własne interesy.

Odnosząc się wreszcie do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych przez sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy ocenia, że ustalony w ten sposób rozmiar krzywdy po stronie powoda nie był na tyle znaczny aby z uwagi na doniosłość pokrzywdzenia zachodziła konieczność wyłączenia ogólnych regulacji prawnych przyjętych przez ustawodawcę ograniczających terminem możliwość dochodzenia swych praw. Sąd Rejonowy ustalił -opierając się na opinii biegłego -że w czasie leczenia więziennego nie zastosowano zalecanych :rehabilitacji i kołnierza ortopedycznego. Powyższe uchybienie nie wywołało jednak żadnych trwałych skutków na zdrowiu powoda, w szczególności nie pogorszyło jego stanu zdrowia na przyszłość. Należy mieć na względzie iż powód miał zapewniony dostęp do środków przeciwbólowych i przeciwgorączkowy, a zastosowanie rehabilitacji i kołnierza ortopedycznego pozwoliłoby jedynie na zmniejszenie rozmiaru objawów nie wpływając jednak na ogólną poprawę stanu zdrowia powoda. Biegły wskazał, że zastosowane leczenie było typowym dla tego rodzaju

schorzenia. Ani zatem rozmiar krzywdy ani zachowanie powoda nie uzasadniało sięgnięcia przez sąd po zasady współzycia społecznego skoro sam powód przez zaniedbanie nie dołożył należytej staranności w trosce o własne interesy. Na koniec powtórzyć należy za Sądem pierwszej instancji, że od 12 marca 2012 roku powód miał zapewnione miejsce pobytu w schronisku Świętego brata Alberta w M., a zatem w ciągu kolejnych trzech miesięcy miał możliwość zatroszczenia się o swoje interesy w sposób wystarczający dla zachowania terminu wskazanego w art. 442 k.c.

Mając powyższe na uwadze apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.c. wskazującego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu stosowaną odpowiednio w postępowaniu odwoławczym, Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika ustalone w oparciu o § 11 ust. 1 pkt 25 w związku z § 13 pkt 1 podpunkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Bezzasadnym również w ocenie Sądu Okręgowego okazało się zażalenie wniesione przez pełnomocnika powoda.

Sąd Okręgowy nie dopatrył się naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 29 ustawy o adwokaturze w związku z § 2 pkt 1 pkt 2 oraz § 11 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia pełnomocnika powoda § 11 ust. 1 pkt 25 powołanego rozporządzenia ministra sprawiedliwości z 28 września 2002 r. Zdaniem Sądu Okręgowego niniejsza sprawa bez wątpienia była sprawą o zadośćuczynienia związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności. Właściwa opieka lekarska jest jednym z elementów kształtujących zapewnienie odpowiednich warunków wykonania kary pozbawienia wolności obok takich elementów jak bezpieczeństwo, warunki higieniczne, wyżywienie czy powierzchnia cel. Całość tworzy warunki wykonania kary pozbawienia wolności i podlega ocenie w kontekście właściwego zapewnienia i realizacji obowiązków nałożonych przez ustawodawcę w tym zakresie. Nie ma żadnych podstaw dla wyodrębnienia kategorii rozstrzygnięć dotyczących rozstroju zdrowia i zdrowia wywołanego niewłaściwym leczeniem w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności od podobnego skutku wywołanego np nieodpowiednią wyżywieniem czy brakiem odpowiednich warunków higienicznych lub naruszeniem zasad bezpieczeństwa.

Także nakład pracy pełnomocnika powoda ani rozmiar postępowania nie uzasadniał zwiększenia minimalnej stawki określonej przez ustawodawcę. Niniejsza sprawa jest sprawą typową dla kategorii spraw o zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności, włączyła się z typowymi czynnościami dla wspomnianego rodzaju spraw, nie może być też uznana za sprawę długotrwałą. Tym samym nie zachodziły podstawy do zwiększenia kwoty wynagrodzenia.

Powyższa ocena Sądu Okręgowego skutkować musiała oddaleniem zażalenia pełnomocnika powoda w oparciu o treści art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 par. 3 k.p.c.